

Scherpenzeel (Gem. Weststellingwerf) F. 53.

1. a²da kip^m ð spervat sin dambr̄. x̄a ba²gə
2. mi m².ət - of kamə².ət skə (3) - of jonger:
frindin (4) - di xi:ts blum:
3. teg² vo.ə²əx - of tēg² vo.ə²əx (4) - spin: x̄a
alēnəx noma² mit masin:
4. spitⁿ isv d² - of dre: x̄. varək || dre: gə kost-
moelyk verteer boax voedsel ||
5. vpdart skip kre: g² x̄a fəskiməltē bro.ət
|| rogobro.ət = roggebrood - 'vitebols - witebrood-
stuts = verouderend voor platte lange broden ||
6. da timəman hetⁿ splintər i. si finər
7. da skipər sliktəm om si lip^m - of vma mont
8. Indi fabrik i²nsiks tə xi:n - of xi:n də (3)
9. hēi kin kom hi.ə andər² bra: nəju - of met
minder klemton: bra: nəju
10. jentsjə (jentje) bren fi.ə x̄la: x̄ⁿ - of x̄la: x̄ⁿ
M. (1) bi.ər
11. mark fi.ə punt kəsən (1,4) - of kəsⁿ (3)
12. s̄hēb^m metsⁿ vi m. (.) dri liter van opdronk?
- of v²sp: p^m
13. hēi v²u mēi slā.ən - of slā.ən (4) - metⁿ knapēl
of stək (4)
14. Ik hēp si kne: jə si:n (2) - of si:n (4)
15. ā santərkl².əs vst nit fē. l me.ər d².ən
16. Ik bin blidə dar² nit mit - of met (4) -
x̄d.ə bin
17. Ik hēp st nit d².ən m².ət - of tegen vrouwen:
hē.ər
18. Vi hē (tə) tē darⁿ d².ən - di d².ər ankomt
19. spin - spinavēp - of binnenshuis: spinəx
(3) - of spinəx (4) - ra: gēb²slə - of rē.əgēb²slə M.
20. pētə (met klep) - m²nsə (zonder klep) - 'ism²nsə
(ijsmuts) - klotsə - of klotsin || en d².əx
klotsin (3) enzelden ook - en d².əx kispin (3)
niet door y gebr., beide betekenen: een leuk hoedje -
ət vvat m²sin - ət vit m²sin - of d²ə t²p^mnsə -
ət o² rixər - d²ə fludər (m²nsə) - ət hntē - ba²gə

21. bənout - grē. slā.nt - ho: i la: nt - of hē: i la: nt
- M. - pvdəstulⁿ - of jonger: pvdəstulⁿ (4) -
hē: gə - kiker - flinder - of verouderd: flintər
22. di hē.əz l mā: kē.ə - of mā: kē.ə M. d² hē: l²
vē: rəlt arnt fēxtⁿ
23. Ik sa² v² (t) kra: ltis xē: v^m - of xē: b^m M.
23. enslā. nt la: t fē: l - of əm p²v²ts - of əmb²lts -
d²v²ə s²xē: p^m (1) - of s²xē: p^m (2,3,4) - slo: p^m
|| əm p²ra: kə fōlk = veel volk ||
24. hēi hetⁿ bit - of ook be: t (4) - fa: n: hūnt hā. t
25. xē: f^msi ən pa: x̄d.ətə sti: n: || bre: dər - d²
bre: t stə ||
26. dat standbelt st².ət d².ər nit me.ər
27. di mā. n di hetⁿ le: b^m tin axⁿ p²r̄. s - of
ax̄d. lys v²p^m se.ər hē: ft (niet bekend aan y)
28. d²ə dy: v² l i²x nit ində hē: m²əl ble: v^m - of
ble: b^m M.
29. d²ə skulə kindər - of s²xulə kindər² (4) - di
hē (b) ^m (1) - of b²im M. - mit me: stər n².ə se: v²st
30. Ik an t²x ni ko: m fē.ə dar² kl².ə bin
31. d²ə fark² l² lasⁿ gra: x̄ - of x̄rā: x̄ M. - li. me: l
of lēmə: l (4) - int d²ri²hən
32. hēi ka. nit var²hən hēi hetⁿ pin inə hē: l.
of inə st²z²
33. s²etəx d. ste: l - of stē: lə M. - indi b²esəm
34. ne: kēgēlⁿ d²art d².ə v² hi.ə nit me.ər arⁿ
35. hē: - of hēi - jⁿ - Ik hēba² l tve: kē.ər əp²
rup^m - of ook rōp^m (3)
36. di pē.ər i²x nit rēp - of rēp² M. - d²ə s²lⁿ n²x
alə m².ə lə v²ts p²itⁿ in
37. s²ə bin tlar: nt in - of t²fēlt in - of d²
k²ra: g² in (naar de droogrietvelden)
38. s²ə hētsəm e.əst hēp^m v²m si² gēlt - of t²xēlt -
v²ts mā: kən - of mā: kən M.
39. di b²ri²g²ət v²knit fē: r - of fē: r² M.
40. s²ə idə hēltə f²arndə mēlk kvit
41. d²ə mā. n di mut fē.ə si² f²ēv²ə v²phom:

42. Inæt sne: kær me.ð ist xafa: læk - of xof.ð læk
 M. swem:
43. he: het fe: l pr.ð bis vmdanti so sterk - of
 stærk M. - IS
44. ve: mut n̄ dæ dæ helta fan heb m̄ - of em: (1) -
 ē. j̄m dæ a.ðndæ helta
45. helpæ vmdant bæðs vptæt l̄n
46. o.ð dæ timæmar, ISV fet a. x̄n flaks - of a. x̄
 modæ - of a. x̄n sprekrupol alseen emelt
47. s̄spræ: vmt fe: stæ
48. dæ bo: m mœ: j̄æ sar l dæ bo: m ent n̄
49. du. e.ðt stræ: m - of st xla: x̄ - æ: b̄m d̄xt
 of d̄xtæ M. || dæ xla: x̄n vas n̄ - of dæ xla: x̄n
 vas n̄ M. ||
50. dæ klæks di lyt f̄.ð dæ pre: k
51. (bæd) spre: - k̄kærit - of k̄kærit l̄(1) - spre: d̄n
52. di f̄æu hetæt h̄.æ: æ fl.ð t̄n k̄m̄n
53. s̄ fa: dæ het n̄ s̄æ: j̄.ð æ la: n̄ n̄ d̄ s̄xulæ l̄æ t̄n
 x̄.ð n̄
54. Ik he: p̄æt æm f̄æ.ð d̄n um sv la: æ - of læ: tæ M.
 - n̄ x̄ bæ: t va: tæ - of væ: tæ M. - læ: s̄ of
 læ: s̄ M. - tæ x̄.ð n̄
55. fa: læ - of fæ: læ M. - p̄r̄n̄? s̄i: j̄æ hi: ð ni
 f̄.ð l̄ - of f̄y læ M. - of nit n̄ bul
56. ste: n̄: - of ste: n̄: M. - p̄æt n̄ b̄r̄n̄ks ve: æt
 || k̄.ð l̄æ p̄æt n̄: blauw of gr̄j̄s ||
57. o: v̄m̄ - of o: b̄m̄ M. - o: b̄m̄t (3) || dæ ka: x̄æl
 || dæ he: æt || dæ he: æt ste: || dæ ta: n̄ s̄t. æt
 Indshuk ||
58. I me. æt ist n̄ x̄ tæ k̄out - of k̄. l̄t M. - vmtæ
 ka: t̄s n̄
59. di he: æs di x̄e: ft n̄ heldæ l̄(1) æ x̄t - of
 l̄ux̄t M. - h̄ē. - of nit
60. he: æ v̄kæt p̄e. æt anæstæ t
61. b̄n̄kwa: m̄: j̄m hi: ð læk j̄.ð æ m̄tæ k̄ærmæs
62. dæ m̄ni - of dæ: m̄ne - se: dat x̄t fulm̄: kt̄
 of fulm̄: kt̄ M. - IS

63. i s̄aḡn̄i vel mar: i x̄e: d̄n n̄ks
64. dæ svelvæ: s̄ - of j̄ongæ: s̄wa. l̄yws̄n (4) di
 sl̄ n̄ x̄.ð v̄æv̄m̄æ k̄m̄:
65. m̄ij fanda: x̄ - of fanda: ḡæ - of fanda: ḡæ
 M. nitæ k̄.ð t̄n - of nit h̄æ: tæ k̄.ð t̄n (3)
66. læs n̄ si v̄k x̄æ: x̄ k̄e: s̄
67. si m̄v̄tæ: t̄stæ k̄n̄ - of st̄v̄knt M.
68. st̄ het n̄ va: r̄m̄æ d̄a: x̄ v̄est ent̄t̄ n̄ mo: i: ð
 sa: x̄t̄ æ.ð b̄ m̄t
69. dæ t̄ j̄on̄ x̄in l̄v̄t v̄p̄ blo: æt æ be: n̄: - of
 bi: æn: M.
70. dæ sit n̄ va: st̄æ Ind: k̄æ: n̄
71. Ik v̄.ð - of v̄.ð M. - vel dæ tæ bo: æ dæ æ æm
 b̄ri: f̄ b̄æ x̄tæ
72. Ik he: p̄inæ ant̄ hat
73. m̄æt sun d̄wa: r̄b̄v̄j̄æ dæ ka: n̄ k̄ nit m̄æt
 v̄p̄ x̄i: t̄ n̄ - of om̄æ x̄.ð n̄
74. n̄.ð æt k̄ufid̄r̄n̄k̄? sp̄æ: n̄: v̄æ t̄p̄e. æt
 f̄.ð dæ nei: æ va: ḡ n̄ - of v̄æ: ḡ n̄ M.
75. Ik heb æmbe: t̄in k̄.ð j̄æ - of k̄.ð t̄s f̄æ
 f̄.ð dæ m̄idæ: x̄ æ l̄
76. dæ s̄p̄: n̄æ f̄anæ k̄.ð n̄ æ het v̄k in d̄i: st̄
 v̄est || s̄ldæ: æt ||
77. ve: t̄i ge: i - of gin M. - va: ḡ n̄ m̄æ: k̄æ: r̄ -
 of v̄æ: ḡ n̄ m̄æ: k̄æ: r̄ M. - tæ vo: n̄: || æn
 sp̄æ m̄bo: ḡ æ ||
78. di ro: æ n̄ di heb m̄ læ: s̄ st̄ik̄ æ l̄s̄
79. Ik x̄ælo: v̄æ: x̄i v̄.ð t̄ - of sn̄æ: s̄ - f̄æ: n̄
80. t̄k̄int̄in va: r̄æ: l̄ v̄æ: x̄ f̄.ð dæ t̄ s̄æt d̄p̄: p̄ m̄
 k̄on:
81. sin o: æ: æn di lo: p̄ n̄ æn sin o: ḡ? t̄æ: æ n̄:
82. h̄n̄ æ mei: sin - of m̄æ: x̄in M. - I l̄m̄æt n̄
 k̄æ: æ fin - of m̄æ: n̄tin n̄.ð æt b̄ustæ x̄.ð n̄
 um b̄r̄m̄æ l̄s̄ - of b̄r̄m̄æ l̄s̄ M. - tæ s̄p̄: k̄? - of
 s̄y: k̄? M.
83. dæ m̄æ: st̄ n̄ t̄re: yti l̄æ: æ r̄ - of læ: æ: æ r̄ (4)
84. he: i x̄æ: æ dæ æ: æ n̄ m̄æ: ḡæ: r̄ - of m̄æ: ḡæ: r̄ M.

farkh? || hei seton he. l up ||
 8. it varz da mē. son narg? a. endas
 vntadun dā. xelt ē rikdum
 9. da munt ishan drf: go fands dost- of
 dft M.
 10. vat lōr dō. rē om buxta indi di kō
 11. ik hepm truma kōxt fō. dō kleins jōnō
 12. da buk ismo. ot in: bōlōkōstō- of kōstō M.
 13. si' litin varz nit lang mar vel d. rōx
 14. intskā: t rāt bestō- of vpr bestn
 15. ē. skātor- of i: nō di sxi: t- mut xut mēk?
 kln:
 16. so: k- of sy: k M- as e. b. m. nō. o min huc
 17. ik ve: t nit vakm mut sp: k? of sy: k? M.
 18. mka. lōs kelidōr iā t bestō fō. ot bi. rē
 19. ik must sōblu. ot d rīnk? vma. nō
 stā. rēk?
 20. ik mut e. ot skēil- of kyl- int bythys- of
 vprstā. l- hē: l? || in kylē xēft. dō kēil. l. tōll
 21. min brp: r varz mp: - of ray: M.
 22. da melk bu. rē hetn xē. ot rūtō- of kūtō
 23. di supō iā dān ē. sy: r- sty: rōmō mit
 vōrumō
 24. vēi xō. u. m- of xōld? M- di pnt in: y. rō
 folxō. in kln:
 25. dā is niks vpr m. a. nō mētkōn
 26. hei kumt nō. ot smonytō la: t- of lē. tō M.
 27. in tō: oljō bē. fy: r spywōndō bērgōn
 || spywōn = spēn - overgeven - hi: vōr? - of
 si: vōr? (4): kwijlen van kinderen; van
ouderen het het kwiln; kwatōl? = spuwōn
 28. dārf i vpdāt belōxin tō drnk? - of
 drwk? M || andr vkn ||
 29. ē. fra: nōkōt hēbō xō stēk yō bērgō- of
 bērgō M - far: r? - of fē: r? M.
 30. i mut n tfo. ol- of t fō lōntōn sskōm: kīk?
 31. hei is fā. le: u. w. d n kōm: mitō knēpō

- of bō. rō - of bysō - of bylō (bruidel) - fol
 sēnt?
 109. di dō: rō is fā. m bō. kōn hōut- of hō. lt M
 mō: kt- of mē: kt M
 110. vntō dō- of ē xōtrō dō M - frō mut
 nēij? kln:
 111. ik hepm hi. r xēft (s. r. t) sēit mō. t vā. s xīn
 xut s. r. t
 112. dō brōuwōr sēxt ot- of hēt (4) - i s nōx tō
 dy: r vntō brōuwō?
 113. bō. kō. ik bō. k- i bō. k? (ij en 26) - hēi bō. kt-
 bō. kt hēi- bō. kt i- vēi bō. k? - ik bō. ktō-
 i bō. kt? (ij en 26) - hēi bō. ktō- vēi bō. kt?
 vēi hēb m bō. kt
 114. bidn - ik bit- i bidn (ij en 26) - hēi bit-
 vēi bidn - bidn vēi - ik bō. t- of bō. dō M -
 ik hēb bō. d n - bō. d n si vōk
 115. hēt iā n kleintōn mōr hēi iā lēkōr
 116. i kōn: hi. rē ēijōr - of ēiō (2) (4) - krig?
 vprō mō. rēk
 117. hēi hēt sēxt hēi sōl a. mē dē. o n k?
 118. dō mēit- of t mē: xīn - sē: dātē xōlēk hā. dō
 119. dā var n fēif- of fyf M - pōi: x?
 120. vndōr di ēkōl bō. m lēg? m hē: lō bul ēkōls
 121. it vā: tōr dāt rā: st- of rō. ot M || it
 kō: kt a. l || it sp: rē (1, 3) - it sōjōt ||
 122. thō: c- of hēi M - iā nōx rō. n- of xēy: n M
 - tix nōmō. kēk s f mēit
 123. mō. fōnē: rō vnt mē: kt fā. n t xē: lō fā. nt
 ēi || dō dō: rō = de dooier ||
 124. dāt bō: mpin xēit dō. o hēxt.
 125. dō dō: mōnē: hēt xēijō vīn
 126. ē. sōlt- of o. lōs - hys iā of brā: nt
 127. dō melk spōit dō ku a. l yō yōs- of tōdō
 yō. r. s yō
 128. dō kōstōr lyō klōkō || m krys- dō krys?
 129. dō a. r. m s fā. nōs kō. rō. ijs by: g? dō. rē vndōr ot xō. r. xē

130. $da\ twa\ dytsas\ kwa:m: na\ byt\ ?$
 131. $da\ heb\ m\ embont\ embloa\ slög?$
 132. $da\ sjo\ i\ zwa\ t\ dano\ ||\ ju\ kstax = ja\ xtax =$
 $f\ lto\ rax\ (dun, aangelengd)\ ||$
 133. $da\ leit\ ? - of\ leit\ ? - pa\ k\ tne\ i$
 134. $st\ i\ z\ ?\ he: l\ o\ po. x\ o\ le: d\ ?\ dakju\ si: n\ (3)$
 $he\ b\ o$
 135. $har\ lry: vnt\ he: l\ o\ m\ o\ d\ l\ o\ n\ e\ i\ s\ t\ a\ r\ t$
 136. $dun - ik\ du. d\ b - i\ dun\ o\ t\ (fijen\ l\ b) - he: i$
 $dut\ o\ t - ve: i\ dun\ o\ t - si\ dun\ o\ t - of\ du. ont -$
 $M - de: f\ ik\ d\ a\ r\ t - de: di\ d\ a\ r\ t\ ma. r -$
 $de: d\ ?\ si\ d\ a\ r\ t\ ma. r$

137. $df: p\ m - do: p\ j\ r\ k - of\ df: p\ j\ r\ k\ M - do: p\ font -$
 $of\ df: p\ font\ M - da\ sol\ do. d\ t\ ?$
 138. $dos\ ? - he: i\ do\ st - he: i\ do\ st\ o - he: i\ het\ do\ st$
 139. $bin: - ik\ bin - i\ bin: (fijen\ l\ b) - he: i\ bint -$
 $ve: i\ bin: - j\ m\ bin: - si\ bin: - bint\ he: i -$
 $b\ o\ n\ t\ he: i - ik\ he\ b\ o\ n:$
 140. Locale landmaten: $m\ v\ o\ n\ d\ o\ r = 1\ ha; \tilde{d}. mat =$
 $56.6\ are - \tilde{d}. ru - 16\ m^2$
 141. Locale waternamen: $da\ s\ he: n\ o\ (De\ Scheene) -$
 $da\ x\ r\ a\ x\ t\ o\ (De\ Gracht) - da\ he\ l\ o\ m\ o\ s\ ' -$
 $f\ o. d\ o\ (De\ Heloma\ vaart) - da\ t\ j\ o\ n\ o\ (De$
 $E\ s\ j\ o\ n\ g\ e\ r) - da\ l\ e\ n\ d\ o\ (De\ Linde).$

1) Me = dialect van ebunnikeburen; zie taaltoestand.

De naam van deze plaats in haar eigen dialect is $skarp\ m\ x\ e. d\ l - of\ skerp\ m\ x\ e: l$

De inwoners heten: $skarp\ m\ x\ e: l\ (1862)$

Een bijnaam is niet bekend.

et aantal inwoners op 1 jan. 1950: 586

Taaltoestand. In de Westhoek van de gemeente Weststellingwerf liggen vier dorpen, te weten $skerp\ m\ x\ e: l$ (Scherpenzeel), $m\ o\ n\ k\ o\ b\ y: e\ n$ (Ebunnikeburen met 551 inw.), $n\ e: i\ s\ t\ r\ i\ n\ o$ (Nijetrine met 269 inw.) en $s\ p\ a\ n\ s\ h\ u\ k$ (Spranga met 487 inw.). Hun dialect wordt door henzelf en de andere stellingwerfers genoemd het Westhoekse, of Westhukse.

Doek kent het Westhoekse lokale nuanceringen zoals blijkt uit de uitspraak van 1 en 2 Scherpenzeel en 3 en 4 Ebunnikeburen. De M in de tekst geeft de uitspraak van 3 en 4 aan. Buurten van Scherpenzeel zijn: $da\ x\ r\ a\ x\ t\ o$ (De Gracht) - $da\ s\ he: n\ o$ (De Scheene) - $da\ l\ a\ n\ g\ e\ l\ l\ e$ (De lange Lille).

Scherpenzeel kent geen lokale dialectverschillen. Nog geen 5 gezinnen bedienen zich van het Nederl., misschien 5 à 10 spreken Fries, de rest spreekt thuis dial. Op 't schoolplein hoort men alleen Westhoekse. Bij vergaderingen tracht men het Nederl. te benaderen. De bevolking bestaat overwegend uit veekouders. Ongeveer 40 arbeiders werken in de Noord-Oost polder. Maar hier komen zo goed als geen arbeiders. Waar het plaats: Wollega (dat de boeren zelf bezoeken) of Steenwijk en Leeuwarden (terrein voor de veekouders). Winkelplaatsen: Wollega en Leeuwarden.

Zegslieden. 1. Jacob (Jouk) Pieters de Boer; 74 j.; hier geb.; veenarbeider; heeft steeds hier gewoond; v. van hier, M. van Ossenijl; spreekt steeds dialect.

2. Hendrik Jacobs Oosterhof; 62 j.; hier geb.; secretaris-ontvanger; heeft steeds hier gewoond; v. van Nijetrine, M. van hier; spreekt gewoonlijk dial., beheerst ook Nederl. en Fries.

3. Baltje Harms Jetten - geb. Jalving; 42 j.; geb. in Ebunnikeburen; huisvrouw; heeft steeds in Ebunnikeburen gewoond; v. en M. beide van Ebunnikeburen; spreekt steeds dialect.

4. Rinske (rē. skō - of rē. skō - of rēnskō) Jans Jetten; 19 j.; geb. in Ebunnikeburen; helpt in de huishouding; heeft steeds in Ebunnikeburen gewoond; v. van Scherpenzeel, M (= nr 3) van Ebunnikeburen; spreekt steeds dialect.

Opmerking: Omdat nr 4 het Fries slecht of niet verstaat, zijn de zinnen gevraagd aan de hand van de eerdere nederlandse tekst.